

Muudatused maksu- ja tolliõiguses aastal 2009

30.12.2008

Allikas: Rahandusministeerium

1. jaanuarist 2009 jõustusid mitmed maksumuudatused, mis puudutavad nii maksude tasumise korda kui mitmete maksumäärade muutusi. Käesolevaga on välja toodud kõik olulised muudatused.

MAKSUKORRALDUS

Maksukorralduse seaduse muudatus jõustub 1. jaanuarist 2009.

a) Seaduse kohaselt muutub maksude maksmise ja tasaarvestamise süsteem lihtsamaks nii maksumaksjale kui riigile. Senise ligi saja eri tüüpi viitenumbri asemel võetakse kasutusele üks - maksumaksja oma nn **ettemaksukonto**. Uus süsteem muudab maksumaksja elu mugavamaks, sest ettemaksukontolt arvestatakse maksesumma maha automaatselt konkreetse tähtaja saabudes. Eelnõu võimaldab **maksuhalduri initsiatiivil tasaarvestada** erinevates maksuliikides olevaid võlgasid ja enammakseid. Kehtiva seaduse alusel tuleb tasaarvestamiseks esitada eraldi taotlus.

b) Seadus sätestab **maksuhaldurile täiendava võimaluse täitetoimingu sooritamiseks enne maksuseadusest tuleneva rahalise nõude või kohustuse kindlaksmääramist**. Antud regulatsiooni on vajalik siis, kui maksuhalduril tekib põhjendatud kahtlus, et maksuotsuse tegemise järgselt isik muudab end varatuks ja maksuhalduril ei olegi võimalust maksuvõlga sisse nõuda. Täitetoimingu sooritamine enne maksumääramist maandaks seda riski. Säte võimaldab rakendada kas käsutamise keelumärke kandmist kinnistusraamatusse, ehtisregistrisse, sõiduvahendeid puudutavasse registrisse või laevakinnistusraamatusse. Luba täitetoimingu sooritamiseks tuleb taotleda **halduskohtult**.

c) Riiklike maksude maksuhaldur võib **juuriidilise isiku põhjendatud kirjalikul taotlusel kustutada tema maksuvõla**, kui selle sissenõudmine on lootusetu või oleks ebaõiglane maksukohustuslasest mitteolenevate asjaolude, sealhulgas vääramatu jõu tõttu (MKS § 114). Maksuhalduri praktika näitab, et ka juriidiliste isikute maksustamisel tuleb ette olukordi, kus oleks õiglane maksuvõlg hoopis kustutada. Siiani kehtiv õiguslik regulatsioon seda juriidiliste isikute puhul ei võimalda. Ebaõiglasest maksustamisest võib rääkida näiteks rahvusvaheliselt tegutsevate äriühingute maksustamisel, kus sageli ei ole selge, millisel riigil on mis ulatuses maksustamise õigus ning selgus saabub alles pikema perioodi möödumisel.

d) Maksu- ja Tolliamet ei väljasta enam **tõendit maksuvõlgade puudumise kohta**, kui maksukohustuslane ei ole tähtaegselt esitanud maksudeklaratsiooni. Kui deklaratsioon on esitamata, siis ei tea maksuhaldur, kas maksukohustuslasel on tegelikult maksuvõlg või mitte.

Riigilõivuseaduse muudatused jõustuvad 1. jaanuarist 2009. Riigilõivumäärad tõusevad liiklusregistri toimingute ja kodakondsus- ja migratsiooniameti toimingute puhul. Riigilõivumäärade tõusud on toodud lisas 1.

OTSESED MAKSUD

1) **Tulumaksumäära** ei langetata ning see jääb 21% tasemele, **maksuvaba tulu** jääb 2250le kroonile kuus. *Toim: Uue tulumaksuseaduse leiad siit*

2) **Täiendav maksuvaba tulu esimese lapse** kohta 2009. aastal külmutatakse ajutiselt (mõju avaldab 2010).

3) 1. jaanuarist tõuseb **tööautoga erasõitute tegemise erisoodustuse** arvestuslik hind 2000lt kroonilt 4000le kroonile. Kui töötaja teeb erasõite väiksemas mahus, on mõistlik pidada sõidupäevikut, mis võimaldab maksude tasumist väiksemalt summalt. Muudatuse üheks

eesmärgiks on vältida auto kasutamiseõigust palgakomponendina, mis tuleb tööandjale palga maksmisest odavam.

4) 1. jaanuarist suureneb **maksuvaba hüvitise piirmäär** nendele isikutele, kes kasutavad **isiklikku sõiduauto** ametisõitudeks. Edaspidi asendub tänane maksuvaba määr 2000 krooni 4000 krooniga kuus. *Toim: endiseks jääb ilma sõiduarvestusega maksuvaba piirmäär 1000 krooni. Uue määruse leiad siit*

5) **Ettevõtete tulumaksu** osas aastapõhisele maksustamisele üle ei minda. Senise süsteemi jätkamise võimalus tekkis nn Burda kohtulahendi tulemusel, mis lubab arvata, et Eesti ettevõtte tulumaksu kinnipeetavaks maksuks pidada ei saa ning ettevõtete tulumaksusüsteem on Euroopa Liidu nõuetega kooskõlas.

6) Lisaks dividendidena jaotatavale kasumile tuleb äriühingul hakata tulumaksu maksuma ka **aktsia- või osakapitali vähendamisel** ja aktsiate/osade **tagasiostmisel**. Samuti kehtib see nõue äriühingu likvideerimisel omakapitalist tehtavatelt väljamaksetelt, mis ületavad aktsionäride/osanike poolt omakapitali tehtud sissemakseid. Dividendide maksmisel mitteresidentist aktsionärile või osanikule ei tule enam täiendavalt tulumaksu kinni pidada, seda siis sõltumata osaluse suurusest.

7) Sotsiaalmaksu arvutatakse üldjuhul töötaja/teenistuja makstud tasult, kuid mitte väiksemalt summalt kui kuumäär. 2009. aastal on kuumäär 4350 krooni. *Toim: Uus sotsiaalmaksuseadus, uus sotsiaalmaksu arvestamise kord*

KAUDED

MAKSUD

AKTSIISID

1) 1. detsembrist 2008 jõustusid ühendusevälisest riigist reisija **importitud alkoholi ja tubakatoodete maksuvabade piirmäärade** muudatused. Alkoholi puhul muudeti õlle ja veini piirnorme. Õlle maksuvabaks piirnormiks kehtestati 16 liitrit (enne kehtis väärtuseline piirnorm) ja veini piirnormiks 4 liitrit (senise 2 liitri asemel). Aktsiisivabade tubakatoodete kogused ei muutunud. Muudatuse kohaselt võib reisija tuua piirkogusest vähem toodud tubakatoote või alkoholi arvelt vastavalt teist liiki tubakatoodet või alkoholi.

2) Maksukogumise tõhustamise eesmärgil seati **aktsiisimaksjale täiendavaid nõudeid**. Nii peab aktsiisilaopidaja esitama maksuhaldurile ladustamisel tehtavate mõõtmiste kirjelduse ja töökorralduse eeskirja. Samuti antakse maksuhaldurile õigus määrata sunniraha aktsiisiseaduse kõigi nõuete täitmiseks.

3) ELi ettevõtjate võrdse kohtlemise eesmärgil kohaldatakse **aktsiisivabastust** mistahes ELi liikmesriigis kasutatavate denatureerivate ainetega Eestis joogikõlbmatuks muudetud alkoholile. Kehtiva seaduse alusel kohaldatakse aktsiisivabastust vaid kolmele denatureerimise viisile, millest Eesti on teavitanud Euroopa Komisjoni.

4) **Vähendatakse ettevõtjate halduskoormust:**

- a) võimaldatakse teatud tingimustel toota jäätmetest kütust ka väljaspool aktsiisiladu;
- b) lubatakse paigutada aktsiisilattu teises liikmesriigis aktsiisiga maksustatud kaupa ilma seda maksustamata (hetkel maksustatakse kaup aktsiisilattu paigutamisel);
- c) ettevõtjad vabastatakse alkoholiregistrisse kantava alkoholi tootenäidise maksumärgistamise nõudest;
- d) antakse võimalus lihtsustatud korras vastu võtta teisest liikmesriigist ajutises aktsiisivabastuses lähetatud aktsiisikaupa nendele ettevõtjatele, kes ei tegele igapäevaselt aktsiisikaupadega;
- e) lihtsustatakse ettevõtjate kohustusi aktsiisikauba mõõtmise nõuete osas.

Eeltoodud muudatused jõustuvad 1. jaanuarist 2009. Ettevalmistamisega nõudvad muudatused (ladustamisel mõõtmiste kirjeldus, töökorralduse eeskiri, torustike skeemid) jõustuvad 1. juulist 2009.

KÄIBEMAKS

Uus käibemaksuseadus

1) 1. jaanuarist 2009 tõuseb **käibemaksu vähendatud määr 5%lt 9%ni** järgmiste kaupade ja teenuste maksustatavast väärtusest:

a) raamatud ja töövihikud;

b) ravimid, rasestumisvastased vahendid, sanitaar- ja hügieenitooted ning puudega isiku isiklikuks tarbeks mõeldud meditsiiniseadmed ja abivahendid;

c) perioodilised väljaanded, välja arvatud reklaami- ja erootilise või pornograafilise sisuga väljaanded;

d) majutus (sh hommikusöök), välja arvatud teenusega kaasnev kaup või teenus.

2) 1. jaanuarist 2009 tõuseb käibemaks **5%lt 18%ni** järgmiste kaupade ja teenuste maksustatavast väärtusest:

a) ohtlike jäätmete käitlemine,

b) matusetarbed ja –teenused,

c) etenduse- ja kontserdipiletid.

3) 2008. aasta 1. detsembrist tõusid reisija pagasis **väljastpoolt ELi Eestisse toodavate kaupade maksuvabad piirnormid**. Väärtuselised piirnormid tõusid 2700lt kroonilt 4700le, lennu- ja meretransporti kasutades 6730le kroonile. Samuti muutusid alkoholi- ja tubakatoodetele kehtivad koguselised piirnormid. Õlle maksuvabaks piirnormiks kehtestati 16 liitrit (enne kehtis väärtuseline piirnorm) ja veini piirnormiks 4 liitrit (senise 2 liitri asemel). Aktsiisivabade tubakatoodete kogused ei muutunud, küll aga võib reisija tuua piirkogusest vähem toodud tubakatoote või alkoholi arvelt vastavalt teist liiki tubakatoodet või alkoholi.

4) 1. jaanuarist 2009 maksustatakse **ühendusevälisele isikule osutatav garantiiremondi** teenus 18%lise maksumääraga. Seni sellelt teenuselt käivet ei tekkinud, kuna ühendusevälise riigi maksukohustuslasel ei ole valdavalt õigust küsida Eestis tasutud käibemaksu tagasi.

5) 1. jaanuarist 2009 muutub maksustatavaks käibeks **eluruumi hooldusteenus**, mis seni oli maksuvaba käive.

6) Seaduse uue sõnastuse kohaselt käsitatakse **omatarbena** igasugust kauba ettevõtlusega mitteseotud eesmärgil tasuta võõrandamist (kui kauba sisendkäibemaks on eelnevalt maha arvatud) ning teenuse tasuta osutamist. Senise sõnastuse puhul oli kauba võõrandamine või teenuse osutamine omatarbe juhul, kui kaup anti või teenus osutati oma töötajale, teenistujale või juhtimis- või kontrollorgani liikmele ettevõtlusega mitteseotud otstarbel. Kui omatarbe moodustab tööandja sõiduauto tasuta või soodushinnaga kasutada andmine, siis käibe maksustatava väärtuse arvutamisel võetakse aluseks tulumaksuseaduse alusel arvatud erisoodustuse hind, mille ülempiiriks on alates 1. jaanuarist 2009 2000 krooni asemel 4000 krooni.

TOLL

1) Alates 2008. aasta 1. detsembrist tõusis **väljastpoolt ELi Eestisse saadetava väikese väärtusega kaubast** koosnevate saadetiste piirnorm. Väärtuseline piirnorm tõusis 345lt kroonilt 2347le kroonile.

2) Alates 2008. aasta 1. detsembrist tõusid **reisija pagasis väljastpoolt ELi Eestisse toodavate kaupade maksuvabad piirnormid**. Väärtuseline piirnorm tõusis 2700lt kroonilt 4700le kroonile, lennu- ja meretransporti kasutades 6730le kroonile. Samuti muutusid alkoholi- ja tubakatoodetele kehtivad koguselised piirnormid. Väljastpoolt ELi Eestisse saabuva reisija isiklikus pagasis sisalduva kauba suhtes ei kohaldata imporditollimaksu, kui sellesama kauba import on käibemaksust vabastatud.

3) Alates 2008. aasta 1. detsembrist **vähendati ühtset tollimaksumäära 3,5 %lt 2,5%ni**. Muudeti ka määra kohaldamise tingimust. Ühtse tollimaksuga maksustatava kauba väärtus ühe saadetise või ühe reisija kohta tõusis 5477lt kroonilt 10953le kroonile.

4) Alates 1. juulist 2009 hakkab toll teostama **turvalisuse ja julgeoleku riskianalüüsi** vahetult enne kaupade riiki toomist või sealt välja viimist. Ettevõtjad esitavad Maksu- ja Tolliametile elektroonilise **eelinfo kauba üldandmetega** (kauba saaja, saatja, päritolu, kirjeldus, veoettevõtja jm) kindel aeg enne kauba importi või eksporti (nt merevedusid teostavate laevade puhul 24 tundi enne lähtesadamas kauba laevale laadimist, maanteetranspordi puhul tund enne veoki piiripunkti jõudmist). Ülddeklaratsioonid esitatakse e-Maksuameti veebikeskkonnas. Vastava tarkvara olemasolu korral on ettevõtjatel võimalik kasutada firmasiseseid kaupade liikumist haldavaid IT-süsteeme ning edastada vajalik teave Maksu- ja Tolliametile x-Tee portaali kaudu.

5) Alates 1. juulist 2009 peavad ettevõtjad end **tolliformaalsuste läbiviimisel identifitseerima** ettevõtjate registreerimise ja identifitseerimise süsteemis (EORI) neile omistatud numbriga. Muudatus tuleneb Euroopa Ühenduse tolliseadustiku rakendussätetest.

6) 2009. aasta jaanuaris on plaanis viia ellu määrusemuudatus, millega **laiendatakse tolliterminali pidaja vastutust** kauba toimetamisel tolliterminalist tolliasutusse. Vastutuse laienemisest hoolimata on tegemist hea lisavariandiga, kuidas suunata kaup transiidi tolliprotseduurile või sisenemisdeklaratsiooniga veo alustamisele.

LISA 1

Liiklusregistri toimingud – riigilõivumäärade (*toim: uus riigilõivuseadus*) muutus alates 1. jaanuarist 2009:

- 1) Sõiduki registreerimine: enne 1000 nüüd 1900 krooni.
- 2) Väikelaeva või alla 12-meetrise kogupikkusega laeva registreerimine: enne 600 nüüd 1000 krooni.
- 3) Maastikusõiduki või jeti registreerimine: enne 300 nüüd 500 krooni.
- 4) Ajutiselt Eestisse imporditud sõiduki registreerimine: enne 3700 nüüd 5000 krooni.
- 5) Üksiksõiduki kinnituse omistamine: enne puudus nüüd 3000 krooni.
- 6) Auto üldkasutatava, vähendatud mõõtmetega või unikaalse auto registreerimismärgi väljastamine: enne 600 nüüd 900 krooni.
- 7) Mootorratta üldkasutatava, vähendatud mõõtmetega või unikaalse mootorratta registreerimismärgi, maastikusõiduki, haagise, traktori, traktori baasil ehitatud masina, muu liikurmasina või nende haagiste registreerimismärgi väljastamine: enne 300 nüüd 450 krooni.
- 8) Transiitmärgi väljastamine: enne 1250 nüüd 1800 krooni.
- 9) Auto, väikelaeva või alla 12-meetrise kogupikkusega laeva teisaldatava registreerimismärgi kirjega PROOV väljastamine: enne 2000 nüüd 3000 krooni.
- 10) Auto üldkasutatava, vähendatud mõõtmetega või unikaalse auto registreerimismärgi väljastamise eest, mis on üksikkorras valmistatud omaniku avalduse alusel, esmaväljastamise eest tasutakse riigilõivu 7000 krooni. registreerimismärgi tellimisel rohkem kui kümnele autole, tasutakse riigilõivu 2000 krooni iga registreerimismärgi väljastamise eest.
- 11) Mootorratta üldkasutatava, vähendatud mõõtmetega või unikaalse mootorratta registreerimismärgi, maastikusõiduki, haagise, traktori, traktori baasil ehitatud masina, muu liikurmasina või nende haagiste registreerimismärgi väljastamise eest tasuti enne 2500 nüüd 3500 krooni.
- 12) Registreerimismärkide korduvkasutuseks väljastamine: enne 300 nüüd 450 krooni.
- 13) Registrisse kantud andmete muutmise eest seoses sõiduki, väikelaeva või alla 12-meetrise kogupikkusega laeva omaniku vahetumine: enne 600 nüüd 900 krooni.
- 14) Registriandmete muudatuste vormistamine: enne 200 nüüd 300 krooni.
- 15) Varastatud või tulekahju tagajärjel hävinud registreerimistunnistuse asendamine koos sellest tuleneva registrikande muudatusega: enne 100 nüüd 150 krooni.
- 16) Teabe väljastamine: a) kinnitatud väljavõtte puhul enne 80 nüüd 100 krooni iga lehekülje eest; b) eriprogrammi järgi koostatud kinnitatud teabe puhul enne 250 nüüd 350 krooni iga lehekülje eest.

- 17) Isiku avalduse alusel tõendi väljastamine: enne 80 nüüd 100 krooni iga lehekülje eest.
- 18) Alusdokumendi kinnitatud ära kirja väljastamine: enne 20 nüüd 30 krooni iga lehekülje eest.
- 19) Mootorsõiduki esmase juhiloa, juhiloa, rahvusvahelise juhiloa või selle duplikaadi väljastamine: enne 380 nüüd 400 krooni.
- 20) Mootorsõiduki esmase juhiloa, juhiloa, rahvusvahelise juhiloa või selle duplikaadi väljastamine kiirtellimuse korras järgmiseks tööpäevaks: 800 krooni.
- 21) Esmase juhiloa või juhiloa taotlemisel oli riigilõiv enne 120 nüüd 200 krooni (Esmase juhiloa, juhiloa ja sõidumeerikukaardi väljastamise eest võetakse riigilõivu vähendatud määras, mis nüüd tõuseb).
- 22) Väikelaeva või jetti juhtimise õigust tõendava dokumendi või selle duplikaadi väljastamine: enne 380 nüüd 400 krooni.
- 23) Mopeedijuhiloa või selle duplikaadi väljastamine: enne 30 nüüd 50 krooni.
- 24) Mootorsõidukijuhi teooriaeksami registreerimine ja eksami vastuvõtmine: 400 krooni.
- 25) Mootorsõidukijuhi sõidueksamile registreerimine ja eksami vastuvõtmine: a) ARKi valduses oleva mootorratta või B-kategooria auto kasutamisel 600 krooni; b) ARKi valduses oleva veoauto, autobussi või nende autorongi kasutamisel 1000 krooni; c) muu eksamisõidukile kehtestatud nõuetele vastava sõiduki kasutamisel 400 krooni.
- 26) Mopeedijuhi teooriaeksami registreerimine ja eksami vastuvõtmine: enne 20 nüüd 50 krooni.
- 27) Mopeedijuhi sõidueksamile registreerimine ja eksami vastuvõtmine: a) ARKi valduses oleva mopeedi kasutamisel 300 krooni; b) muu mopeedi kasutamisel 100 krooni.
- 28) Ohtlikke veoseid vedava autojuhi (ADR) eksami vastuvõtmine: enne 380 nüüd 500 krooni.
- 29) Ohutusnõuniku eksami vastuvõtmine: enne 380 nüüd 500 krooni.
- 30) Ohtlikke veoseid vedava autojuhi tunnistuse või selle duplikaadi väljastamine: enne 250 nüüd 500 krooni.
- 31) Ohtlikke veoseid vedava autojuhi tunnistuse kehtivuse pikendamine: 250 krooni.
- 32) Ohutusnõuniku tunnistuse või selle duplikaadi väljastamine: enne 250 nüüd 500 krooni.
- 33) Veoautojuhi, bussijuhi või taksojuhi ametikoolituse tunnistuse väljastamine: enne 380 nüüd 500 krooni.
- 34) Traktori, liikurmasina, väikelaeva ja alla 12-meetrise kogupikkusega laeva kontrollimiseks ARKi spetsialisti kohalekutsumine Eesti piires: 350 krooni iga traktori, liikurmasina, väikelaeva ja alla 12-meetrise kogupikkusega laeva kontrollimise eest.
- 35) Tehnoülevaataja teooriaeksami või praktika kontrolleksami vastuvõtmine: 400 krooni.

Kodakondsus- ja migratsiooniameti toimingud – riigilõivumäärade muutus

- 1) Isikutunnistuse väljaandmise taotluse läbivaatamine: enne 150 nüüd 250 krooni.
- 2) Elamisloa taotluse läbivaatamine: enne 750 nüüd 1000.
- 3) Pikaajalise elaniku elamisloa taotluse ja pikaajalise elaniku elamisloa taastamise taotluse läbivaatamine: enne 750 krooni, nüüd 1000.
- 4) Tähtajalise elamisloa pikendamise taotluse läbivaatamine: enne 750 ja nüüd 1000 krooni.
- 5) Viisa või elamisloa taotlemisel nõutava kutse läbivaatamine: enne 150 ja nüüd 300 krooni.